

redni pretep med fanti se je doigral na Stefanov v Cirkovcah v gostilni Golijat. Iz pretesnega medsebojnega objekta je odneslo več fantov težke telesne poškodbe.

Nesreča v rudniku. Dne 20. t. m. se je v rudniku Zenica v Bosni vnel plin, vsled česar je prišlo do eksplozije, ki je zrušila rov, v katerem se je za časa nesreče nahajalo več rudarjev. Nesreča je zahtevala več človeških žrtev. Osem rudarjev je bilo takoj mrtvih, več pa ranjenih. Ponesrečeni rudarji so družinski očetje, ki zapuščajo nepraskrbljene družine. — Krivda te grozne nesreče zadene ravnanstvo rudnika, ki za varnostne naprave ni ničesar storilo.

Volkovi in divji merjasi na Dolenjskem v kočevski okolici se sedaj pogosto pojavljajo volkovi in divji merjasi. Logar kneza Auersperga je v kočevski okolici ustrelil dva divja merjasa, prvi je bil 1 m visok in 1,40 m dolg, tehtal je pa 140 kg. Nek drug lovec je pa ustrelil dve volkulji. Pred dnevi je nek voznik iz Kočevja našel na volka, ki je ravnokar trgalo ovce. Zanimanje ljudstva za to človeku iz živalim nevarno divjačino je zelo veliko. Zlasti so volkovi v obširnih Auerspergovih gozdovih pokončali že skoro vse srne in zajce. Ljudje pravijo, da je volkove v tako obilem številu prignalo na Kranjsko streljanje med vojno, kajti pred vojno so bile te zveri v teh krajih velika redkost.

Parnik se potopil. Dne 25. t. m. zvečer sta zadela skupaj ob izlivu Save v Donavo ladija »Prizren« in potniški parnik »Strossmayer«, ki vozi med Belgradom in Zemunom. Ladja »Prizren« je bila prebita in se je potopila v par minutah. Nesreča ni zahtevala nobenih človeških žrtev. Govori se, da je nesrečo zakrivil kapitan potopljene ladje »Prizren«.

Razbojništvo v okolici Djakova. Iz Djakova javljajo, da se je v okolici mesta tako razpaslo razbojništvo, da ne mine skoro teden, da se ne bi zgodil kak slučaj uboja ali ropa. Zadnje dni so se zgodila razbojništva v Mandičevcu, Striživonji, Pisku in pondeljek pred samim Djakovem. Zandarmeriji se je dosedaj posrečilo uloviti 6 razbojnikov.

Albanski razbojniki so se zopet pojavili v velikem številu ob južni meji naše kraljevine. Roparske tolpe plenijo in ropajo po naših obmejnih vaseh. Naše orožništvo je preslabo, da bi zamoglo trajno pregnati in ukrotiti te albanske roparje. Srditi boji med našim orožništvom in roparsko druhaljo so na dnevnom redu.

Pismenost v Srbiji. Po najnovejši statistiki prosvetnega ministrstva je v pokrajinah predvojne Srbije 30% pismenih moških (toraj 70% nepismenih), dalje 7% pismenih žensk (93% nepismenih). Skupaj toraj na teritoriju predvojne Srbije 18% pismenih, 82% pa nepismenih. Romunija in Rusija sta imeli pred vojno 95% odnosno 80% analifetov. Vsekako je bilo število pismenih srbskih moških in žensk pred vojno večji. Danes poseda Srbija še enkrat toliko srednjih šol kot Hrvatska kjer znašajo analifeti 35%.

Gospodarstvo.

Našim cenjenim čitateljem

Hočemo sedaj ob Novem letu nekaj poročati o tistem delu »Slov. Gospodarstva«, ki nosi nadpis »Gospodarstvo«.

Ker smo vsi gospodarji, zato je ta del našega lista za vse sloje, najsibole vinogradnik ali viničar, poljedelec ali živinorejec, sadjar ali čebelar, največje važnosti. Cene blagu, najsibole imamo za prodaj ali ga iščemo za nakup, niso več tako stalne, kakor pred vojno. Od dneva do dneva, od tedna do tedna, se dvigajo ali padajo v obširnih skokih in vsak pameten gospodar hoče biti o vseh spremembah, ki se tijejo njegove stroke, hitro in točno obveščen. On hoče vedeti, ali greho cene pri vinu, živini, sadju, žitu, zganju, mleku, jajcih, senu, slami, platnu, usnju, kožah, lesu itd. itd. gor ali pa padajo, da ne trpi škoda pri prodaji ali pri nakupu.

Ceravno smo dobili od raznih strani ustmena in pismena priznanja za dobre in točne gospodarske informacije, v prihodnjem letu, hočemo vendar za del našega lista še razširiti in poglobiti v novem letu. Pridobili smo si

novе gospodarske strokovnjake in kmetijske izvečence, reelinе trgovce, za druge in še druge dobre gospodarje, ki so nam obljubili svojo pomoč v novem letu. Zato nam bo mogoče, da obvestimo naše gospodarje hitro, vestno in točno o vseh spremembah cen v raznih panogah gospodarstva, o popraševanju in ponudbi, o izvozu in vvozu, o stanju valute, carini, voznini in t. d. Razun tega pa bo gospodarski del našega lista prinašal tudi strokovne in poučne članke vseh gospodarskih panog. Laskom, posebno ne, in povišanju starih, kakor tudi osebnih dohodnin bo odločen poseben ter stalen prenos.

Na ta način hočemo doseči da bo naš list postal res v pravem pomenu besede »Slovenski Gospodar.« Sedaj pa še imamo prošnjo do vseh tistih, ki bi tudi radi sodelovali v gospodarskem delu našega lista, pa se vprašujejo: »Kaj pa naj pišem?« Piši o tem, s čim se pečaš. Vinogradnik o stanju vinogradov in opravljenem delu v vinogradih, o vinskih cenah in popraševanju po blagu, gospodinja o cenah za mleko in jajca, gospodar o stanju živine in ceni iste po sejmih, viničar o ceni moke in drugih važnih potrebščin v svojem kraju itd. itd. Vse ta poročila iz raznih krajev Slovenije bomo zbirali in sestavljali bomo pregled o naših gospodarskih razmerah. Vsak dopis je dobrodošel, najsibole pisane kakorkoli, na dopisnici ali pa v rismu, samo da odgovarja resnici, za kar jamči podpis. Ves narod mora sodelovati v gospodarskem vprašanju in pri zdravljenju naših dosedanjih bolnih razmer. Na podlagi teh poročil bo do potem naši poslanci tudi lahko odpravili marsikateri nedostatek.

Zato prosimo vse naše čitatele: Podpirajte gospodarski del našega lista! Delajmo složno za gospodarski procvit našega naroda. Samo v smotrenem gospodarskem delu leži naša rešitev.

Praktikanti (vajenci) za državno vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru se sprejmejo v najkrajšem času. Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola z dobrim uspehom, telesna sposobnost. Prednost imajo kmetijski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti obiskujejo časovni in jezikovni pouk, drugače delajo praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnjako vodnjavo. Za to dobivajo stanovanje ter hrano brezplačno in imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1922-23 kot redni učenci. Kot absolventi imajo dvoletne šole za uživanje ugodnosti po členu 8 zakona o ustrojstvu vojske, t. j. skrajšano vojaško službovanje po 14 mesecev (dijaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu. Lastnoročno pisane prošnje za sprejem praktikantov je poslati ravnateljstvu dr. vinarske in sadjarske šole v Mariboru najkasneje do 25. januarja 1922 s sledečimi prilogami: krstni list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo in odklonitev se naznani pismeno. Prijatelji našega kmetijstva se vabijo, da blagovoljno posebej opozarjati kmetovalce na to ugodno priliko za strokovno izobrazbo njih sinov. Drugi listi se naprošajo za ponatis tega razglašja.

Srednja vinarska, sadjarska in poljedelska šola v Mariboru, ki se ustanavlja poleg obstoječe, pravkar 50 let stare vinarske in sadjarske šole v Mariboru, se za tekoče šolsko leto 1921/22 ni mogla otvoriti, ker se je oglasilo prepričilo število kvalificiranih prosilcev. Radi tega se je morala otvoritev te nove srednje kmetijske šole preložiti na poznejši čas.

Vinogradništvo.

Alkohol v vinu. Množina v vinu se nahajajočega alkohola je vzrok, da govorimo o močnejših in slabejših vinih. Čim več alkohola vsebuje vino, tem močnejše je in tem večjo ceno ima. Navadna namizna vina imajo 8% do 10%, boljše buteljska vina 11-12% in vina izredne dobrote tudi 13 do 15 stopinj alkohola. Ker nastane alkohol tri vrenju iz močnega sladkorja, zato si lahko vsak posestnik že vnaprej izračuna koliko stopinj alkohola bo vsebovalo njegovo vino, ako stehia ta mošt po klosterneburški moštni tehnici in ako ve, da da vsaka stopinja

sladkorja okroglo 0,6 stopinj (santanko 0,57) alkohola. Treba mu je samo stopinje sladkorja (n. pr. 18) množiti z 0,6, da dobi alkoholne stopinje svojega vina. Da pa našim posestnikom ne bo treba računati, hočemo tukaj pečati majhno tabelo, po kateri si vsačdo lahko poišče množino v njegovem vinu se nahajajočega alkohola, če le ve, koliko stopinj (gradov) sladkorja je tehtal v jeseni njegov mošt. Mošt, ki je tehtal 16 stopinj, ima sedaj kot vino približno 9,76 stopinj alkohola, prej 17 stopinj, sedaj 10,45; prej 18, sedaj 11,10; prej 19, sedaj 11,78, prej 20, sedaj 12,45; prej 21, sedaj 13,1; prej 22, sedaj 13,84; prej 23, sedaj 14,54; prej 24, sedaj 15,23.

Doge za soda. Danes so doge dragoceno blago in zato hoče vsak posestnik hraštove hlode izkoristiti kolikor mogoče in gleda, da ne gre noben cm lesa v izgubo. Radi tega so doge različne dolžine in posestnik ne ve koliko litrov bo približno držal sod iz teh dog. V pojasnilo naj mu služijo sledeče številke: 54 cm dolge doge dajo sod s pribl. 56 l — 1 vedro, 62 cm dolge doge 112 l — 2 vedri, 72 cm 169 l — 3 vedre, 84 cm 226 l — 4 vedre, 90 cm 282 l — 5 vedre, 108 cm 565 l — 10 vedre, 138 cm 1150 l — 20 vedre, 160 cm 1695 l — 30 vedre, 189 cm 2825 l — 60 vedre, 235 cm dolge doge 5650 l — 100 vedre.

Cene sodov v Nem. Avstriji so za tamošnje razmere precej visoke. Transportni sodi (od 300—700 litrov) stanejo 60—70 K za liter, veliki lagvi pa od 40—50 K za liter. Kubični meter hraštovega lesa za doge stane 60 do 80 tisoč kron. Tudi vse druge potreščine, ki se rabijo v večjem kletarstvu, stanejo denarne vsote, o katerih se pri nas še nikomur ne sanja. Tako stane n. pr. vinska pumpa 190.000—200.000 K, 1 m cevi 11.400 K, pipa 16.000 K, aparat za čiščenje (filtriranje) vina srednje velikosti 1.700.000 K, 1 kg žvepla za žveplanje sodov 500 K i. t. d.

Zamaški (stopni) se bodo najbrž v doglednem času pocenili, ker imajo velike fabrike v Španiji, na Francoskem in v Italiji toliko izdelanega in surovega blaga na razpolago, da ne vedo kam z njim, ker je posebno pot na Rusko, ki je porabila največ tega blaga, zaprta. Pri nas stanejo srednje veliki zamaški za polovnjake 160 K do 200 K, kar je precej drago z ozirom na splošne svetovne cene.

Romunija je dovolila prosti izvoz svojih vin in ne pobira več nobene carine za izvoženo vino.

Sadjarstvo

Sadna letina 1922 obeta biti precej dobra, kakor nam poročajo izveščenci. Drevje je nastavilo obilo cvetnih popkov in če bo v cvetu ugodno vreme, bo sadja dovolj posebno v onih krajih, kjer letos ni bilo sadja.

Stara skorja na sadnih drevesih se mora odstraniti tudi zato, ker tije pod to skorjo razna mrčesa, ki škodujejo pozneje cvetu in sadju. Sedaj je čas zato. Ako je mokro, deževno, vlažno vreme je skorja mehka in se da pomesti z debela s staro, obrabljeno, trdo brezovo metlo, ne da bi se ranila zelena skorja. Odpadki se naj pobirajo in sežgo.

Za živinorejce.

Mariborsko sejmako poročilo. Na sejem dne 27. t. m. se je priglasilo: 9 bikov, 150 volov, 317 krav, 6 telet in 1 konj. Skupaj 483 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 20 do 25 K, poldebali voli 15 do 18 K, plemenski voli 11 do 15 K, bikji za klanje 13 do 14 K, klavne krave debele 16 do 19 K, plemenske krave 10 do 14 K, molzne krave 12 do 18 K, breje krave 12 do 18 K, mlada živina 13 do 15 K, krave za klobasarje 8 do 10 K.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 22—24 K, II. vrste 18—20 K. Meso od bikov, krav, telci 1 kg 16 K. Telečje meso I. vrste 20 K, II. vrste 18 K. Svinjsko meso sveže 1 kg 32 K.

Koliko jaje leže kokoš. Ker ima srednje dobra kokoš približno 600 jajčih nastavkov, leže tudi okrog 500 do 600 jaje, ki se razdelijo kakor sledi: V 1. letu približno 15—20 jaje, v 2. letu približno 100—120 jaje, v 3. letu

v 5. letu 60—80 jaje, v 6. letu 50 do 60 jaje, v 7. letu 35—40 jaje, v 8. letu 15 do 20 jaje, v 9. letu 1—10 jaje, torej skupno 495 do 600 jaje. Iz teh po mnogih skušnjah in natančnem opazovanju dognanih številka sledi: Da kokoš po 4. letu svojega življenja ne donša več koristi glede jaje. Posebno ako je že v 2. ali 3. letu zlegla 200—250 jaje, kar se mnogokrat zgodi. Da mora vsaka gospodinja natančno vedeti za starost svojih kur, ker bi sicer s krmljenjem starih kur trpela škoda. Prodaja jaje tvori danes važen gospodarski dohodek naših kmetij, žetarij in viničarij. Reja kuretine je posebno tam, kjer imajo te živali dovolj prostora za pašo, zelo dobičkonosna, ker stane eno jajce v Sloveniji približno 10 do 11 K. Jajca plačujejo v velikih slučajih domače stroške za sol, petrole, sladkor in kavo. Izvoz naših jaje gre posebno v Svico. Trgovci, ki igujejo z jajci, nimajo pri tem eksportu nobene izgube. Reji kuretine pa bomo morali posvetiti vso pozornost! Posebno bi nas veselilo, ako bi nam kakava vrla gospodinja ali vrlji gospodar poslal račun, koliko si misli, da ga stane reja ene kokoši na leto.

Kapela. Čebelarstva podružnica v Kapela-Radincih ima svoj občni zbor na praznik Sv. Treh kraljev dne 6. prosinca v gostilni v »Zidu«.

Hmelj. V pretekli dobi je bila hmeljska kupčija precej živahna. Hmelj so kupovali po 4500—5500 čehoslovaških kron za 50 kg. Za hmelj prvovrstne kakovosti so ponujali celo do 6000 kron za 50 kg. Tudi po tujem hmelju je bilo popraševanje precej živahno in so se cene gibale med 4000—4500 K za 30 kg. Največ hmelja gre v Nemčijo, Francijo, Belgijo ter Anglijo, nekaj tudi v Ameriko.

Ponarejeni pol dinarski bankovci. Z prometu kroži nič manj kakor 12 vrst ponarejenih 5 dinarskih bankovcev. Izmed teh sta posebno dve vrsti bankovcev tako dobro ponarejeni, da jih celo posamezni blagajniki lahko smatrajo za prave, ponarejeni bankovci vseh ostalih 10 vrst so pa ponarejeni tako okorno, da se jih na prvi hip prav lahko razloči od pristnih. Dobro ponarejeni bankovci vrste št. 8 imajo vijoličaste risbe, ki so pa preveč rožnate. Ravni tisk je na ponarejenih novčanicah veliko bolj jasen. Obraz Obilica je na ponarejeni novčanici na strani skoro raven. Ponarejeni bankovci 9. vrste imajo sledeče glavne znake: Vijoličasti obris je preveč rdeč. Jezik zmaja je na ponarejeni novčanici popolnoma raven. Na vratu zmaja ni na ponarejeni novčanici dveh izrastkov. Rep zmaja je na ponarejenem bankovcu veliko tanjši in mnogo slabše izveden kakor na pristnem. Osnovna siva barva je na ponarejenih bankovcih posebno z desne strani in pri dnu nepravilna in netočna. Torej pozor!

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 2574, francoski frank 21-22,16 naših kron. Za 100 avstrijskih kron se plačati 5%, za 100 čehoslovaških kron 365—370, za 100 nemških mar 131 za 100 laških lir 1100 jugoslovaških kron. Vrednost naše krone stane v Gurihu 2 centima (1 centim — 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost našega denarja ostala nespremenjena.

Dopisi.

Sv. Rupert v Slov. gor. Tudi pri nas smo si napravili načrt za nabiranje darov za nove bronaste zvonove. Prosimo domačine in prav posebno pa vse rojake Rupercane, ki bivajo izven župnije, osobito tiste, ki imajo kaj več pod palcem, da darujejo za ta lepi namen.

Kebelj. Spominjamo se, kako so nam samostojni in socialisti zidali zlate gradove v oblake, kako so nam obetali republiko. Ko so pa prišli do korit, so pozabili na vse svoje obljube. Pri prihodnjih volitvah bomo Kebeležani glasovali sklenjeno za Kmetjsko zvezo, ker se edinole ona poteguje za kmeta in delavca. Samostojnežev in socialistov, ki so podprenik kapitalistov in čifurarije, ne bomo nikdar več volili. Sedaj so samostojneži na vladi in mi vsi čutimo, kako nam visoki davki uničujejo. Ubogi delavci